STORTINGET

Innst. 24 S

(2026–2027)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:276 S (2025–2026)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Erling Sande, Kjersti Toppe og Ole Herman Sveian om å be regjeringa greie ut alternativet «Ny framtid for Nationaltheatret» grundigare

---

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa gjennomføre ei ny og grundig vurdering av alternativet 'Ny framtid for Nationaltheatret', inkludert moglegheita for justeringar av forslaget, for å avklare om dette alternativet kan gi Nationaltheatret ei rimelegare, raskare og betre løysing enn den regjeringa til no har valt.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har gjennomført skriftlig høring. Det kom ti skriftlige innspill innen fristen. I tillegg har komiteen mottatt innspill på e-post.

Representantforslaget har vært forelagt Kultur- og likestillingsdepartementet til uttalelse. Svarbrevet fra statsråd Lubna Boby Jaffery av 28. september 2026 er vedlagt innstillingen.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på saksside på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Hashim Abdi, lederen Bente Estil og Benjamin Jakobsen, fra Fremskrittspartiet, Kristin Løvaas Gjerde, Mats Henriksen og Morgan Langfeldt, fra Høyre, Haagen Poppe og Tone Wilhelmsen Trøen, fra Sosialistisk Venstreparti, Mirell Høyer-Berntsen, fra Miljøpartiet De Grønne, Siren Julianne Jensen, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, viser til representantforslaget om å be regjeringa greie ut alternativet «Ny framtid for Nationaltheatret» grundigare.

Komiteen viser til at åtte av de ti nevnte skriftlige innspillene avviser representantforslaget, mens to viser støtte til representantforslaget.

Komiteen viser til at forslagsstillerne peker på at Nationaltheatret er en av de viktigste kulturinstitusjonene i landet, og at Nationaltheatret har en sentral plassering midt i Oslo sentrum, og de viser til at Nationaltheatret har behov for en grundig rehabilitering.

Komiteen registrerer at forslagsstillerne viser til at de stiller seg skeptisk til regjeringens valgte alternativ «minimumsalternativet» for rehabilitering. Forslagsstillerne viser til at forslaget «Ny framtid for Nationaltheatret» vil være et bedre alternativ, og de vurderer at dette er et alternativ som ikke er tilstrekkelig vurdert av regjeringen.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne viser til at «Ny framtid»-forslaget har støtte hos en gruppe ild-

sjeler, og at tidligere utfordringer ved dette forslaget nå er svart ut, og at det på bakgrunn av dette foreligger et oppdatert forslag.

Komiteen viser til statsrådens vurderinger av forslaget. Komiteen registrerer at statsråden vektlegger at rehabilitering av Nationaltheaterbygningen har vært gjennom grundig utredning, planlegging og ekstern kvalitetssikring, og at regjeringen har valgt løsning for Nationaltheatret, og at dette er minimumsalternativet.

Komiteen viser også til at statsråden fremhever at Kultur- og likestillingsdepartementet høsten 2025 ga Statsbygg oppdrag om å videreutvikle minimumsalternativet i en avklaringsfase. Dette arbeidet er nå i en sluttfase og vil etter planen være ferdig rundt årsskiftet.

Komiteen merker seg at statsråden viser til at regjeringa la til grunn den vurderingen av forslaget «Ny framtid for Nationaltheatret» som den eksterne kvalitetssikreren Marstrand gjorde med bistand fra Statsbygg og Nationaltheatret. Statsråden viser til at en ny utredning, slik forslaget legger opp til, vil kunne forsinke fremgangen i rehabiliteringen av Nationaltheatret.

Komiteen viser til statsrådens vurderinger, og at statsråden ikke støtter representantforslaget om å greie ut alternativet «Ny framtid for Nationaltheatret» grundigere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti, viser til høringsinnspill fra Nationaltheatret, som mener at en ny særskilt utredning ikke vil bringe saken videre, men tvert imot medføre en uheldig, fordyrende og tidkrevende utsettelse av den pågående prosessen. De viser også til at forslaget heller ikke ivaretar behov for scener og ansvarlige arbeidsforhold eller gir tilfredsstillende løsning for midlertidige scener. Nationaltheatret selv anbefaler at den pågående prosessen fortsetter uten en ny særskilt utredning av «Ny framtid». Flertallet viser også til høringsinnspill fra Fagforbundet Teater og Scene, som representerer flere ansatte ved Nationaltheatret, som heller ikke ser behov for en ny utredning og mener forslaget er tilstrekkelig utredet.

Flertallet er opptatt av å finne en god løsning for Nationaltheatret med rask framdrift. Med bakgrunn i dette støtter flertallet ikke forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener Nationaltheatret er en av de viktigste kulturinstitusjonene i landet, og viser til svarbrevet fra statsråden, der hun skriver at rehabiliteringen har vært gjennom grundig utredning, planlegging og kvalitetssikring. Hun viser videre til at regjeringen har valgt løsning for Nationaltheatret, den såkalte «minimumsløsningen», som vil sikre at Nationaltheatret får midlertidig hovedscene og gode støttearealer og biscener i lokaler som er bra for publikum og som arbeidsplass.

Disse medlemmer viser til at åtte av ti høringsinnspill, inkludert Nationaltheatret selv, ikke ønsker en ny utredning av alternativet «Ny framtid for Nationaltheatret». De eneste som støtter forslaget, er Horn i siden AS, som er en av initiativtakerne til «Ny Framtid»-alternativet, og LPO Arkitekter, på vegne av arbeidsgruppa «Ny framtid for Nationaltheatret».

Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra Nationaltheatret, LO, Spekter, Creo, Norsk teater- og orkesterforening, Skuespillerforbundet, Dramatikerforbundet og Fagforbundet Teater og Scene som alle advarer om at nye omkamper kan føre til ytterligere forsinkelser i et prosjekt som allerede har ventet lenge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at Nationaltheatret er en viktig del av norsk kulturarv, og at det er nødvendig å sikre en rask og kostnadseffektiv rehabilitering av dagens teaterbygg. Disse medlemmer mener samtidig at Stortinget nå bør unngå å starte ytterligere utrednings- og vurderingsrunder som kan bidra til å forsinke prosjektet og øke kostnadene.

Det er over tid gjennomført omfattende utredninger av ulike alternativer for Nationaltheatret. Regjeringen har etter disse vurderingene valgt å gå videre med en løsning basert på rehabilitering av dagens teaterbygg og etablering av permanente eksterne biscener.

Disse medlemmer viser til at en ny utredning vil være kostnadskrevende, den vil kreve nye utredninger, prosjektering og kvalitetssikring, samtidig som den vil medføre ytterligere tidsbruk.

Disse medlemmer legger også vekt på at kostnadsutviklingen i prosjektet må være under sterk kontroll, slik at det ikke oppstår økonomiske overskridelser.

Disse medlemmer går på denne bakgrunn imot forslaget.

Komiteens medlemmer fra Høyre er av den oppfattelse at Nationaltheatret er en av landets viktigste nasjonale kulturinstitusjoner. Disse medlemmer ønsker å rehabilitere Nationaltheatret innenfor en nøktern ramme. Det er avgjørende for bevaringen av bygget og institusjonen at restaurering av eksisterende teaterbygning kommer i gang så raskt som mulig og uten unødige forsinkelser.

Disse medlemmer er også opptatt av at Nationaltheatret skal være en nasjonal institusjon for hele landet, og at teaterets scener derfor må være sentralt plassert i landets hovedstad. Forslaget om å utvide dagens bygning på Johanne Dybwads plass er derfor interessant.

Samtidig peker disse medlemmer på pågående prosesser hvor ulike tomtealternativer for midlertidig hovedscene som ivaretar teaterdriften under byggeperioden for rehabiliteringen, vurderes. Videre skal disse lokalene senere kunne brukes som permanente biscener og «støttearealer». Det er ventet at konklusjonene fra disse prosessene vil foreligge snarlig. Disse medlemmer mener det vil være uheldig dersom Stortinget krever parallelle utredninger på nåværende tidspunkt. Disse medlemmer mener likevel det er synd at «Ny fremtid for Nationaltheatret», som forslagsstillerne nå ønsker utredet, ikke var ett av alternativene Statsbygg konsekvensutredet nærmere tidligere i prosessen.

På denne bakgrunn støtter disse medlemmer ikke forslaget.

Medlemen i komiteen frå Miljøpartiet Dei Grøne viser til at dei tillitsvalde ved Nationaltheatret 19. februar 2026 hadde eit felles opprop mot forslag frå gruppa Ny framtid for Nationaltheatret. Dei tillitsvalde er bekymra for at den pågåande prosessen skal få forseinka framdrift og auka kostnader, om ein skal opna opp for fleire innspel på eit så seint tidspunkt. Denne medlemen merkar seg at dei som representerer dei tilsette ved teateret, dei som har skoa på i dag, ber om at alle dreg i same retning til det beste for teateret si framtid.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:276 S (2025–2026) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Erling Sande, Kjersti Toppe og Ole Herman Sveian om å be regjeringa greie ut alternativet «Ny framtid for Nationaltheatret» grundigare – vedtas ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 3. november 2026

Bente Estil
leder

Mirell Høyer-Berntsen
ordfører

VEDLEGG

DET KONGELEGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Familie- og kulturkomiteen

Dykkar ref	Vår ref	Dato
	26/2235-	28. september 2026

Dokument 8:276 S (2025–2026) – statsrådens vurdering

Eg viser til representantforslag 276 S (2025–2026) frå representantane Erling Sande, Kjersti Toppe og Ole Herman Sveian om Nationaltheatret. Representantane har foreslått at:

«Stortinget ber regjeringa gjennomføre ei ny og grundig vurdering av alternativet «Ny framtid for Nationaltheatret», inkludert moglegheita for justeringar av forslaget, for å avklare om dette alternativet kan gi Nationaltheatret ei rimelegare, raskare og betre løysing enn den regjeringa til no har valt.»

Vi er einige om at Nationaltheatret er ein av dei viktigaste kulturinstitusjonane i landet. Nationaltheatret vårt har ei fantastisk plassering midt i Oslo sentrum, men plasseringa er òg svært krevjande. Det er fleire tiltak som har vore utgreidd, og som har vist seg å vere særs kostnadsdrivande, det gjeld ikkje minst alternativ som inneber nye areal under bakken, tilbygg og påkopling av slike nye areal. Eg har orientert Stortinget om desse kostnadsdrivande utfordringane i samband med spørsmål til skriftleg svar, Dokument nr. 15:1700 (2025–2026).

Rehabilitering av Nationaltheaterbygningen har vore gjennom grundig utgreiing, planlegging og ekstern kvalitetssikring. Regjeringa har valt løysing for Nationaltheatret. Vi har valt eit minimumsalternativ. Vi skal rehabilitere Nationaltheaterbygget og sikre at det kan vere eit godt teaterbygg for dei neste generasjonane, samstundes som vi lagar ein god base som har plass til dei funksjonane vi ikkje får plass til i det historiske bygget.

Minimumsalternativet er eit alternativ som tek vare på det historiske bygget, som tek vare på og vidarefører Hovudscenen, og som tek vare på teateret vårt som Noregs fremste scenekunstverksemd. Publikum som kjem for å sjå framsyningar på Hovudscenen, vil

Postadresse: Postboks 8030 Dep 0030 Oslo
Kontoradresse: Einar Gerhardsens plass 2 Telefon* 22 24 90 90
Org no.: 972 417 866

framleis møte Nationaltheatret på sitt beste, i den originale, ærverdige salen med historia i veggane.

Samtidig vil minimumsalternativet sikre at Nationaltheatret får midlertidig hovudscene og gode støtteareal og biscener i lokale som er bra for publikum og bra som arbeidsplass. Det er ikkje mogleg å rehabilitere Nationaltheaterbygningen utan at teateret flyttar ut, og det er ikkje mogleg å oppretthalde teaterets verksemd mens vi rehabiliterer, utan at dei først har lokale å flytte til.

Kultur- og likestillingsdepartementet ga hausten 2025 Statsbygg oppdrag om å vidareutvikle minimumsalternativet i ein avklaringsfase. Dette arbeidet er i ein sluttfase og vil etter planen vere ferdig no rundt årsskiftet. Ein viktig milepæl er val av tomt. Statsbygg lyste ut søk etter eigedom i marknaden i februar i år, med frist 14. mars. Dei nye lokala skal vere innanfor eller ved Ring 3 i Oslo, med kort gangavstand til eit kollektivknutepunkt. Det kom 14 innspel innanfor søkeområdet. Statsbygg gjer ei grundig vurdering av dei ulike eigedomane for å finne kva for eigedomar som vil vere best eigna for teateret. Statsbygg har fått oppdrag om å gjennomføre forhandlingar med eigarane av dei best eigna eigedomane, og denne prosessen pågår.

Eg meiner det ville vere eit særs uheldig signal for forhandlingane om Stortinget samstundes ber regjeringa om å gjennomføre ei ny vurdering av eit alternativ som inneber ei heilt anna løysing, og som allereie har blitt vurdert i samband med ekstern kvalitetssikring.

Regjeringa har lagt til grunn den vurderinga av framlegget frå «Ny framtid for Nationaltheatret» som den eksterne kvalitetssikraren Marstrand gjorde med bistand frå Statsbygg og Nationaltheatret. Vurderinga viste stor usikkerheit rundt kostnader og gjennomførbarheit. Kvalitetssikraren vurderte at framlegget ikkje har tilstrekkeleg kapasitet og funksjonalitet. Vidare vurderte dei at framlegget kostar meir enn minimumsalternativet i analyseperioden, og at risikobildet tilseier at det kan bli behov for tiltak som vil auke kostnadene. Dei meinte òg at dei viktigaste nytteverknadene ikkje ville bli betre enn med minimumsalternativet. Kvalitetssikraren var tydeleg i tilrådinga om å velje minimumsalternativet, og regjeringa valde å følgje denne faglege tilrådinga.

Meir konkret peikte den eksterne kvalitetssikraren Marstrand mellom anna på:

- at dei tilgjengelege areala i eksisterande bygg og nytt bygg ikkje løyser Nationaltheatrets samla behov
- at det er lite sannsynleg at både Amfiscenen og Malersalen får plass i bygningen med ein funksjonalitet som innfrir målsettingane
- at det blir høgare risiko for behov for refundamentering
- at den midlertidige hovudscenen ikkje kan plasserast nord for den gamle teaterbygningen i tråd med framlegget
- at gruppa bak framlegget ikkje har vore i kontakt med eigarane av kollektivinfrastrukturen under bakken, og at det dermed er betydeleg usikkerheit om korleis dei stiller seg til framlegget

- at moglege krav frå interessentar og offentlege styresmakter som Riksantikvaren, Plan- og bygningsetaten, Bymiljøetaten, Sporveien og Bane Nor vil medverke til auka investeringskostnader
- at Stortingsgata er ei sentral trafikkåre, der det er moglege konfliktar med trikken og vegbanen, særleg i ein byggjefase, som vil vere krevjande
- at det i området mellom Nationaltheatret og inngangen til stasjonen for tog og t-bane ferdast mykje folk og allereie i dag er trengsel

Dersom Stortinget ber meg om å gjere ei ny vurdering av alternativet «Ny framtid for Nationaltheatret» med tilhøyrande ny prosess med utgreiing av alternativ, kvalitetssikring og val av overordna løysing, vil dette medføre stans i framdrifta i prosjektet på fleire år. Eg vil sterkt fråråd ei slik unødig utgreiing.

Eg har merka meg at dei tillitsvalde på teateret har vore klare i sin tilbakemelding. I Klassekampen 19. februar sluttar dei seg til løysinga regjeringa har valt og skriv at «Ny framtid for Nationaltheatret» ikkje snakkar for dei tilsette ved teateret. Dei tillitsvalde er «bekymret for at et videre påtrykk fra Ny framtid kan sette hele den pågående prosessen i fare og videre forsinke framdrift og øke kostnadene».

Eg er glad for at representantane Erling Sande, Kjersti Toppe og Ole Herman Sveian òg vil vere med og jobbe for rask framdrift og gode løysingar. Vi må jobbe saman for å sikre framtida for Nationaltheatret.

Det er viktig for meg å finne ei god løysing for Nationaltheatret, og det får vi med det alternativet som regjeringa har valt. Dei viktigaste milepælane no er sluttføring av forhandlingane om kjøp av tomt og oppstart av forprosjektfasen for minimumsalternativet.

Med helsing

Lubna Jaffery

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon